

LO REGIONALISME EN LA NACIÓ

INTRODUCCIÓ

Determinar lo concepte ab que deu apreciarse 'l regionalisme es qüestió molt important en l'actualitat, y clarament ho mostra la direcció que, de algun temps á aquesta part, prenen per tot arreu los estudis sociològichs y polítichs exemps de generalisacions y la reacció que, envers lo concret, lo práctic y positiu, se nota en los pobles y 's reflecta en los Guberns y en las Assambleas políticas. Quants s'ocupan en la cosa pública ab sá criteri y miras trascendentals; lo mateix los que militan en las escolas progressivas, com los que ho fan en las conservadoras, s' afanyan en estudiar las qüestions baix lo punt de vista etnològich, y, al assentar conclusions, tenen molt en compte las aptituts naturals, las tradicions, l' historia y 'ls interessos particulars de cada regió. Los pobles, per altre part, no ja en los sobreximents revolucionaris, si no en las manifestacions normals de l' opinió, protestan y lluytan contra las centralisacions administrativa y política; contra la absorció dels Estats petits per los grans; de las provincias per la Nació, y de las vilas petites per las ciutats populosas. Las nacions viuen avuy baix l' amenssa del particularisme. Ell apareix en los Imperis de Alemania y Austria, en Bélgica, en Inglaterra, en Russia y desputa en Italia al temps que desapareix la generació que, per fins merament polítichs, creá l' unitat. La qüestió de Orient, ab

los seus diferents caràcters, apesar dels interessos estranys que 'n ella s' agitan. se va reduhint á una lluyta de pobles opresos que sospiran per viurer independents y ab relació á la seva manera natural de existencia, apartats de l' absorvent influencia de las grans nacions.

CONSIDERACIONS GENERALS

La organisació del Estat modern es, cada dia, un problema més difícil de resoldrer. Al temps que 'ls pobles avansen en cultura y en riquesa, apareixen nous elements constitutius de dret públich y privat, nous interessos que 'l Estat deu garantir y fomentar ab los recursos que la ley li dona. L' autoritat y la llibertat, lo dret de tots y 'l de cada hù, las aficions absorvents propias de tot governant, y las aspiracions autónomas naturals en lo governat, han sigut sempre objecte de debats en lo terreno especulatiu, y avuy se plantejan en lo terreno constituyent. Armonisar aquets interessos diferents y oposats; reduhir á lo licit las sevas demandas; establir prudents transaccions entre lo practich y lo ideal, es lo fi primordial del Estat. Per aixó es perillós empenyarse en governar avuy als pobles baix la norma d' un criteri estret y tancat, sistemàtic y ab prejudicis d' escola: no 's pot fer en lo social ni en lo religiós, ni en lo polítich, ni en lo económic. L' estat de progres á que han arribat las nacions, la munió de interessos que entran en la lluyta, enxamplan l' acció dels governs, li donan nous drets y nova forsa; pero es causa també de que apareixin novas aspiracions particulars que minan y contrarian l' acció del poder públich. Ja no es atmés l' absolutisme del Estat, ni sisquera per la creació y conservació de las grans nacionalitats, y es ja molt discutible que sian aquestas un factor d' avansament moral; ni ellas acariçian ja los somnis dels filosofhs y filántropos que 'n las grans aglomeracions de pobles, regits per lleys iguals, han buscat la realisació de la paternitat universal de la especie humana.

Aquell cosmopolitisme posat en moda desde 'l comensament de aquest sigle y més encara desde l' any 1848, va desapareixent cada dia. La formació de las grans nacions, per mes que s' aprofitin entitats de gran forsa, com l' unitat de rassa, de historia, de creencias religiosas y llenguatje y las fronteras naturals, no dona resultat: cuantas probaturas s' han fet modernament, no han servit més que de planter de

guerras y pera crear l' actual, insostenible estat de la pau armada. Los pobles moderns se decantan resoltament á constituirse, á organitzar-se tan sols per la defensa dels interessos á tots ells comuns, y deixant completa l' autonomia de las provincias ó regions en tot lo que no afecta al benestar general.

REGIONALISME

Regionalisme, en la terminologia política dels nostres temps, no es més que una acepció del particularisme, entenentse lo particularisme en lo sentit recte y natural de la paraula: la afició á lo qu' es propi, genuí, íntim del ser, axis se digui aquest, individuó ó 's denomini poble ó regió; significa per lo tant: la conservació de eixas qualitats—en l' amplitut possible—dintre de la societat y del seu orga l' Estat. Quan se volen establir diferencias essencials entre 'l regionalisme y 'l particularisme sols se consegueix enfosquir la qüestió. Son duas escepcions de una mateixa idea, pero tant relacionadas, tant lligadas que pot dirse, no 's concibeix l' uua sense l' altre.

Lo regionalisme no es en política una creació nova, per mes que sigui relativament nova aquesta paraula: ha existit, existeix y existirà sempre de una manera més ó menos visible y manifesta en totes las nacions. La ciencia sociològica ha inventat y seguirà inventant, sistemes, formas de govern: regularisarà diferentment l' exercici del dret, sempre quedarán no ja en cada nació més ó menos unida, si no que també en cada comarca y fins en cada centre de població de eixa comarca diferencias notables en los seus ideals en las sevas aptituds y costums. A més hi haurá sempre en l' economia social diversitat de interessos, y mentres aquesta diversitat existeixi, existirà 'l particularisme y, per lo tant, lo regionalisme.

Pera 'l sosteniment de la téssis plantejada, considero inútil recórrer als exemples històrichs. A l' Historia, sens falsejarla, se li fa dir lo que 's vol, segons es l' enginy y l' eloquencia del que á ella acut, y avuy es cosa fora de dubte entre quants en los treballs d' investigació 's paran més en lo fons que 'n la forma, que 'ls arguments de pur raciocini, de caràcter positiu y pràctic son los que més il·lustren y més facilment portan la convenció á l' esperit. A la rahó tant sols m' aferro, y al expressarla procuraré ferho de una manera clara

y sensilla, fugint del tecnicisme pretenció y en lo possible, de tot lo que á erudició se sembli. Examinar lo particularisme en lo social, en lo polítich y en lo económic: deduir del exámen las bases de un sistema adaptable á l' entitat que 'n diem nació, podrá esser un treball profitós pera resoldrer, atesa la deficiencia humana, lo difícil problema de armonisar, en la llibertat y en la justicia, las contradiccions naturals, enaltir la patria y conservar la seva unitat, sens perjudici de l' autonomia regional y de la pau pública.

Las naciones, baix l' aspecte etnològich ó sia atenént als usos, costums, llengualje é historia, apareixen, naturalment, entitats diferents y, en cert modo, aisladas. Aquestas divergencias, aquesta separació constitueixen las regions. Y ¡fenómeno singular! Quant més de relleu se mostran aquestas diferencias, més se pot dir que 'l conjunt, que la nació viu la vida del dret y de la llibertat, ja que ellas impliquen ó suposan lo reconeixement legal de las condicions naturals de existència. La unitat d' una nació en lo polítich y administratiu, encara que estiga subjecte á termes rasonables, suposa sempre merma en lo dret individual y en lo colectiu, merma inevitable atesa la fatalitat de la condició social del home que no pot realisarse si no á costa de la llibertat natural.

Es principi capítal del regionalisme l' existencia de la varietat en la unitat. Inútil considero fixarme, sisquera breument, en la rahó de aquesta existencia: lo que importa, per lo fi que perseguim, es veurer com la varietat condueix á la unitat. Axis com en la familia primer y en lo Municipi després, per impuls natural s' acostan, se barrejan y forman estret conjunt los caràcters y 'ls interessos individuals diferents y sovint oposats; axis també la regió, que no es més que una familia ó una colectivitat, deu decantarse y naturalment se decanta á barrejar-se y á fonder-se—sens per aixó perdre la seva personalitat—en la nació; y ho fa, no moguda per un motiu convencional y voluntaria, com seria si atengués únicament á la conservació de la unitat territorial que constitueix la nació, si no que aspira á que las ideas, las costums, las lleys, las institucions juridicas y fins l' idioma, tot lo que considera bo y aplicable, s' infiltren s' acomodi y prengui, lo que s' en diu, carta de naturalesa en las regions germanas sevas y per ellas se conehi y desarrotlli. Clar que aixó no es possible sense que hi hagi oposició y lluyta; pero aquestas, concretadas sempre, com deu suposarse, á l' esfera legal, lluny de esser un mal será un be, lluny de esser un motin de discórdia y de separació con alguns ténen, ho serán de concórdia y de unió. De la lluyta resultarán vensuts y vence-

dors: l'esperit de aquella regió que 'n lo que no li és exclusiu é inseparable, se mostri mes expansiu, mellor reflecti las necessitats del moment històrich, mellor solució ofereixi al problema plantejat y que mes afecti los grans interessos de la nació, aquell s'imposarà necessaria y fatalment. Aquest fenòmeno deu considerarse com nna manifestació del dret natural en cada regió, y deu exercirse ab energia y reclamar-se ab dalé, quan detentat se vegi.

Lo regionalisme es propi dels pobles individualistas, y contrari al socialisme. Tota manifestació de vida regional suposa propia iniciativa, confiança en si mateix y apartament de aquella tutela que, no pera ser necessaria en alguns casos á fi de mantindre l'imperi de la justícia y 'l dret contra las manganxas del fort, deix d'esser senyal de inferioritat y fins de esclavitut. La conservació del Estat fort, del Estat totpoderós es, en los temps d'ara, un perill per l'ordre social. Si s'segueix ensenyant als pobles que, desde dalt se pot fer y desfer, y que 'l Estat no es resultant de totas las forsas y energias regionals lliurement manifestadas si no quelcom artificial, producte de la habilitat ó de la forsa, los que avuy protestan de la organisació social, aspirarán, ab mes ganas encara que avuy mostran, á apoderarse de la governació del Estat y á imposar desde ell las solucions radicals y totas las utopias de las escolas comunistas. Lo perill existeix, y sols pot conjurarse fomentant l'esperit regional; aquest encara en lo cas de un cataclisme en la societat civil representada en l'Estat, conservarà en peu construccions solidíssimas que podrán esser aprofitadas per la reconstrucció del edifici. S'ha dit, y molt acertadament, que quan la llibertat y l'autoritat, l'orde y l'armonia existeixen en la família, existeixen també en la vila, ciutat y regió y, per lo tant, en l'Estat, y no deu oblidarse que l'aniquilament de las energias de las parts per lo centre, constitueix una vera tirania: «tirania que com observa Proudhon, ab intenció maligna, «si avuy exerceix la classe alta ó la mitjana, demà podrán exercirla los descamisats.»

De aquí, de la necessitat de respectar l'iniciativa de las regions, prové que tota lley positiva de caràcter general en una nació, tingui que estar en lo possible, en armonia en la manera d'esser, ab las necessitats, tradicions y, en cert modo, ab las ofuscacions regionals. Aixó, per lo tocant y molt especialment á la vida y desentrotlló de las institucions de dret civil ó, millor diré privat, es indispensable. En aquest punt es abont son més irritants las imposicions del poder central y 'ls atreviments del legislador inconsiderablement reformista. Un poble s'avé sens gran resistència casi sempre á sacrificar institucions poli-

tics per arreladas que ellas estiguin en las sevas costums y en la seva consciencia; s' amotlla facilment á las innovacions que sols afectan als drets del ciutadà: pero no es axis en quant las novelats se refereixen á l' adquisició, possessió y transmissió de la propietat y á la organissació de la familia. De aquí prové que 'n las qüestions relatives á l' unificació del dret civil, l' esperit regionalista apareixi més potent que 'n cap altre que afectar-lo puguin. Y es natural que axis sia: es natural que 'n aquest cas, més que en molts altres, tota imposició revesteixi caràcter de injusticia; porque no hi ha rahó superior que l' aboni; porque la varietat legislativa, en lo civil, no afecta de una manera directa als interessos generals de la Nació: la llegendació particularista en aquest cas, sols afecta als pobles que l' acceptan com á bona, á la regió que la sosté per amor á lo tradicional ó per interés propi; no á las demés regions que la resisteixen.

Cada poble ó cada regió que te individualitat històrica ha, naturalment organissat lo dret civil conforme als seus caràcter y necessitats. Lo dret civil català, per exemple, s' inspirá en la llibertat: lo castellà, en l' autoritat, y essent las nostras institucions, y molt especialment las nostras costums juridicas, diferents de las de Castella, resulta una organissació també diferent en la familia y en la propietat: organissació que podra ser per molts considerada defectuosa; pero que ella s' enmotlla admirablement á la nostra mena de pensar y á las nostras necessitats econòmicas y mellor encara encaixaria, si en plena possessió de la nostra autonomia en aquest cas especial, poguessim darli la mobilitat que 'ls avenços de las idees juridicas y las necessitats de la moderna societat fan indispensables.

Solsament en un dels aspectes del dret privat ha de ferse una excepció; en lo dret mercantil. Lo comerç es essencialment cosmopolit: es, de todas las activitats humanas, la menys propensa á las afeccions del regionalisme y de la patria. Lo comerç no sols té caràcter nacional, sino universal, y per lo tant, es de competència exclusiva del Estat intervenir en la formació de las relacions de dret que han d' armonisar los interessos en casi todas las desavinensas. No seria possible al comerç, atenent la extensió que avuy té, si la llegendació porque 's regeix, no fos comuna á tota la nació y no 's decantés á universalisarse. Aquesta llegendació afecta á la propietat més movable que 's coneix. La civil—baix l' aspecte á que 'ns havém referit— afecta á la propietat fixa é immoble, la menys apropòsit pera promou-rer qüestions litigiosas fora del àmbit de la regió. La diferencia entre una y altra, com se veu, es gran.

Lo regionalisme entranya també la cuestió econòmica ó sigui la aranzelaria, que desde la meytat del present sigle tant preocupa al Govern de totes las nacions civilisadas. Per causa del clima, aptituds especials dels seus habitants, topografia y altres, hi ha regions que viuen, pot dirse, lligadas á la existencia de certas classes de producció, de las quals no poden apartarse. Al Estat, per los medis que la colectivitat posa en sas mans, correspón veillar per lo desenrollo dels interessos nacionals, toca també, constituirse en protector dels interessos especials de cada regió, tant més quan d' ells depén la sort de la mateixa. En aquest punt, l' Estat deu facilitar lo trasport de las mercaderías desde l' un al altre extrem del territori de la Nació: deu fer convencions internacionals que apartin los embrassos posats al comerç; adquirir colonias ó conservar las que te per l' objecte principal de crear en ellas mercats pera la producció sobrant; y á més, quan las circunstancias ho exigescan, quan l' interés de la patria ho aconselli, deu amparar aquesta producció per medi d' augmentos en los impostos que 's cobran en las Aduanas á la entrada dels articles de producció extranjera: deu ampararla contra la competencia que poden ferli los productes d' altres nacions que crean y cambian en condicions més ventajosas. Aquesta obligació no deu sacrificarse may á un interés dinástich de partit ni á las opinions particulars dels governants y menys que may deuen los governs desatendre aquesta necessitat, avuy que 'l que més lliga á las regions ab la Nació, son los interessos materials. Que 's trenqui aquest llaç, y la unitat territorial del poble que més ferm la tingui, correrá perill d' enfonsarse. Una regió que 's considera ab vida propia, pot resignarse á ser part d' un tot al qual no li uneixen ó li uneixen fluixement, la historia, la legislació, las costums y 'l llenguatge; pero aquella resignació se fará dificultosa y fins impossible quan d' ella ne resultin molt perjudicats los interessos materials que son condició de vida per aquell á qui s' exigeix tal sacrifici.

Pero al mateix temps cal tindre present que no serveix al regionalisme qui creu que aquest, axis en las ideas com en los interessos, deu inspirarse en aquell exclusivisme estret que facilmente conduceix á l' indiferencia vers á tot quan no toca á la vida de la regió. Qui de tal manera pensa y obra, nega 'l principi generós y noble en que s' inspiren las relacions dels pobles verament civilisats. Aixís com se diu y es veritat, que qui no estima á sa familia no estima al seu poble, pot dirse que no ama á la comarca en que aquest poble s' assenta, qui no sent afecte vers la nació á la cual está lligada la comarca per

los vincles de identitat de origen, rassa, historia y demés. Baix aquest aspecte, 'l regionalisme ha de esser expansiu y á més, propagandista: lo be que conquista un poble per medi de la seva activitat ingénita: las ventatjas adquiridas per l' exercici de la seva autonomia, deu — dintre de las lleys generals de la nació — desitjar que s' estengui als demés. No deu lo regionalisme aislarse, no deu viurer sols per sí mateix, ni menos alimentarse de la malavolensa vers las altres entitats que viuen en condicions diferents de las en que ell viu. No deu esser baix aquest concepte, de ellas adversari, si no émul. Una regió será més digne de apreci devant de la patria comuna, cuan més rica, més pacífica 's mostri. Lo poble, ciutat ó comarca que doni més probas de civisme, la que doni més fills benemérits, aquella será la més *regionalista*. Y no cal dir que aquesta doctrina deu aplicarse també al individu. Lo més patriota — extesa la paraula en recte sentit — será 'l mellor dels regionalistas.

Aixó no es obstácle al respecte ab que deuen mirarse certas exageracions del afecte local ó regional: perque, per més axiomátich que sigui lo precepte de que tots los interessos llegitims son solidaris, no pot negarse que en tots los ordes de la activitat humana, lo mateix en lo social que en lo polítich y l' económic, n' hi ha que apareixen aislats, que naixen, se desenrotllen y compleixen los seus fins, sense afectar ab mida apreciable, la vida dels demés. Deu respectarse prudentment l' exclussivisme d' aquestos interessos. Si no per justícia, deu ferse per equitat ó per conveniència y per lliurarse de mals majors. Aixís com hi ha esperit de classe en la societat civil, esperit professional en los que 's dedican á las arts lliberals ó be manuals, y esperit de cos en l' exércit, hi ha esperit regional en las nacions; exclussivismes y apassionaments sovint censurables, pero que determinan corrents poderosas en la opinió pública que no deu mirar ab indiferència tot govern previsor. Poden y deuen los poders públics encaixonar tals corrents; pero sempre ab lo propòsit de no obstruhir las fonts que las alimentan. May deu olvidarse que la vida regional es la vida de la Nació.

J. GUELL Y MERCADER.

(Seguirá.)

LO REGIONALISME EN LA NACIÓ

(Continuació.)

Lo regionalisme no deu ésser indiferent á la política ni deixar de interessarse per las cuestiones de carácter general que, ab més ó ab menos altesa de miras y honradés de procediments, s' agitan entre 'ls partits que 's disputan la possessió del poder públich. Erran y erran llastimosament aquells que, aburrits devant del espectacle que presenta la política que s' en diu militant, abominan per igual de tots los polítichs, no 'ls reconeixen cap mérit, y confonen en un mateix anatema als partits, als principis constituyents del ordre social y als sistemas que aquests partits defensen. Es trist veurer sovint á gent de válua, fer gala del escepticisme pera tot lo que passa fora del cercle dels interessos morals y materials de la regió en que viuen, no mirar més enllá y fins desdenyar lo que, moventse en altres esferas, pot ésser favorable ó perjudicial als mateixos interessos regionalistas. Es aquesta una ofuscació del enteniment digne de forta censura, y ho es especialment en los temps que corren, quan las exageracions del principi centralisador en la administració, fan necessarias las energias dels elements que viuen allunyats del punt ahont los atentats se perpetraran. Molts regionalistas parlan y 's queixan de usurpacions de facultats, quan en realitat aquestas facultats son per ells mateixos abdicadas. Interessarse, péndrer part activa en las qüestions de interés comú á tots los pobles de la nació, no sols es un deber de ciutadà,

si no que es una condició necessària a la vida regional. Ni sisquera ab motiu ó ab pretext de protestar de las lluytas petites y personalíssimas á que sovint se reduheix entre nosaltres la política, deu lo regionalista mostrarse indiferent respecte als assumptos de interès general de la patria.

Y per acabar aquesta exposició doctrinal del caràcter genuí del regionalisme, digám que en casi tots los pobles moderns al tractarse dels defectes y deficiencias del sistema representatiu ara en us, se acaricia la idea de que cada ordre d' interessos tingui en l' organisme del Estat una representació especial. Aixó es una manifestació del esperit regionalista. Lo sistema de uniformitat en la representació nacional afalaga al primer cop de vista 'ls instints igualitaris: una la nació, un mateix caràcter á tots los seus representants. Res més senzill; pero rés també menos apropòsit pera que la lluyta inevitable, cada dia més viva, dels interessos oposats, pugui resódrers en solucions de concordia en lo terreno jurídic.

Dificultats y molt grans hi ha pera que tots los interessos lligíms tinguin representació especial en las Corts; pero no per aixó devém desesperar que á tal s' arribi. S' ha dit que es un pas en lo camí que ha de recórrers, la presencia en lo Senat espanyol, de la representació de l' Iglesia, l' Universitat, las Academias oficials y las societats d' amichs del país, y que no trigarán en demanar tindrer igual representació las Cambras de Comers, las societats obreras y las de agricultors. Per més que no está exempta d' inconvenients aquesta tendencia es més acceptable que la que demana tornar al antich Estatment de procuradors del Regne, á las Corts dels tres brassos. Intentar aixó darrer, seria avuy un anacronisme, una aspiració mancada de realitat en la vida moderna. Los morts no ressucitan. Ni 'l clero, ni l' aristocracia, ni la classe mitja, tenen avuy lo caràcter que antiguament tenian, ni representan, com á entitat social, los interessos que avans representavan, ni influheixen aisladament, ni casi junts, en la marxa dels successos polítics. Forsa será buscar la personalitat de las activitats especials del país en altres órdes de l' existencia social, y pera acostarshi, pera realisar si no lo mellor, lo menos mal, res més arreglat á la naturalesa dels interessos y de las ideas que ara més s' agitan, que buscarlo en la entitat moral y política que, en conjunt, representa cada una de las regions que componen la Nació. Com y quan deurá y podrá ferse, no es en aquest lloch ni es propi del tema de aquest senzill treball determinarho. N' hi ha prou ab dir que sense alterar gran cosa l' organisació de la moderna representació

nacional, la necessitat de variar la manera de ser del Diputat á Corts s' imposa, y ara ó més tart haurá de satisferse.

LA PATRIA

Ningú ignora 'l sentit usual d' aquesta paraula y la acepció verdadera que té en nostre idioma; pero no sempre s' aplica be. Succeeix ab l' idea de patria lo que ab la d' Estat. Aixís com hi ha escolas filosóficas, ó millor, partits polítichs que confonen l' Estat ab la societat, l' orga del dret ab lo dret mateix, hi ha qui creu que la Patria y la Nació son, escencialment, una sola cosa. Y la Patria en lo sentit recte de la paraula, no significa la nació: la Patria 's conté en la Nació, com l' Estat se conté en la societat; pero 's concebeix aquesta sens aquell, com se concebeix la patria sense la nacionalitat. No dirém res nou recordant que en l' antigüetat y fins en temps relativament moderns, la patria era la llar de la familia; quan més era lo poble ó be la comarca en que 'l home naix y guarda, ab las afeccions de familia, los recorts de l' infantesa y las cendras dels seus majors. Després, al associarse 'ls pobles, al formarse las nacions y al organisarse la defensa dels interessos colectius, l' idea de patria apareix ab aspecte més ample, més general, pero també 's debilita en la significació genuina; perquè, com ningú ignora, lo sentiment afectiu—sigui ab relació á las cosas, sigui concretat á las personas—pert en intensitat lo que guanya en extensió, quan se generalisa. Aixís veyém que, fora raras escepcions, quants pregonan un patriotisme molt expansiu y diuen que al interés de la comarca deu sacrificarse sempre la ciutat: al interés de la nació, la comarca y al de l' humanitat, la nació; y s' engalanan ab l' hermosa divisa: «la patria es lo mon,» son ilusionistas que viuen fora de la realitat, y, més sovint, egoistas que disfressan ab un humanitarisme exagerat lo rostre avergonyit de no tenir abnegació pera lo compliment dels debers penosos que 'l verdader patriotisme imposa. Lo cosmopolitisme podrá ésser una virtut, pero es una virtut infecunda.

Convé, donchs, no generalisar l' idea de Patria. Segons l' acepció ab que ella 's pren, es molt relativa; y, si no 's para atenció, sovint se converteix la patria en un ser abstracte, en una paraula sonora. La patria ha d' ésser cosa real, fixa, concreta y, en lo possible, immutable: sols aixís pot ésser objecte d' una estimació positiva y constant; y si en absolut se vol significar que la patria es la nació, com las

nacions estan subjectes á moltes contingencies, com cauhen y s' alsan, s' engrandeixen y s' aixecan, s' haurá de convindre en que la patria es una entitat de naturalesa feble, inconsistent y mudable, y la patria ha d' ésser una creació, tant ideal com se vulgui, pero en la esfera política, real y tangible, y, en lo que cab, eterna.

La patria, baix lo punt de vista de las ideas y de las necessitats modernes, no pot ésser altre cosa que la realitat del dret positiu aplicat á la nació; es á dir, l' element inmutable dels principis universals de justicia. L' home inhabilitat per la ley pera l' exercici dels drets civils y polítics, lo que renuncia á aquest exercici, pot dir que no té patria. Per aixó 's diu, que qui 's rebela contra las lleys de la nació, se rebela contra la patria. Preténder que la patria sigui solament lo conjunt del territori nacional, una expressió geogràfica adaptada al servey administratiu, es rebaixar lo sentit d' aquesta paraula. Ningú, per exemple, dirá ab propietat que 'ls polonesos, al alsarse contra Russia, Prussia y Austria que avuy detentan lo territori d' aquella antiga nació, se rebelan precisament per causa de l' ocupació del territori, sino per la subgecció en que viuen, per los usos, costums, idioma y lleys, á ells repugnants y estranys que 'ls dominadors han introduhit allí.

La patria es una y varia al mateix temps. ¿Quí nega ja la varietat en l' unitat, en lo social, en lo polítich, en lo económic, en lo literari, en tot? Es una ley natural que regeix y regirá sempre, que s' imposa en lo régimen dels pobles, vulguin ó no 'ls teorisans sistemátichs. Tot lo que 's mou, tot lo que 's desenrotlla y trasforma porta en sí mateix lo divers, es més, porta lo contradictori; y no hi ha vida en lo ser que no produheix quelcom diferent de la seva propia forma. Podrá eixa diferencia no ésser escencial; pero es evident que existeix: suprimiula, y produhireu la deformitat en lo tot. Podrá un poble viurer baix l' imperi de lleys que ofeguin tota manifestació de lo que á aquestas lleys exstrictament no s' acomodi; podrá renunciar á tota iniciativa particularista: també viu l' home sense voluntat propia, també viu desmembrat y fins ab un sol pulmó, vida pobre y miserable. Los actes de relació en lo régimen de las naciones no son arbitraris y capritxosos: son preestablescuts, y, si per efecte de circumstancias eventuais ó per errors sistemátichs se surten de l' órbita natural—cosa no sempre de fàcil apreciació,—tornan á ella fatalment obligats per una forsa superior é irresistible.

La química ha designat ab lo nom de afinitat electiva, la taleya que mostran dos cossos á combinarse pera formar un nou producte

que resulta diferent, en cert modo, dels dos cossos primitius. Quan aquella afinitat no existeix, es en va que s'acostin, que's justaposin, que se soldin ó's barrejïn los dos cossos: no produhirán res que tingui forsa dinàmica, que tingui vida. En cambi, quan l'afinitat existeix n'hi ha prou ab aproximar los dos cossos pera que s'uneixin y's compenetrin. Procuris, així afinitat en l'element entre las regions, entre aquestas y l'Estat, y l'unitat nacional s'operará naturalment y será indestructible y eterna.

La patria es, donchs, avans que tot y per demunt de tot, lo lloch del nostre naixement, y, per extensió y d'un modo secundari, lo territori en que regeixen unas mateixas lleys de caràcter general, no imposadas per la forsa y que constitueixen lo dret públich. Per causa ó en ocasió de regir aquestas lleys, la nació té igual substantivitat que'l Municipi; un es lo ciutadà en la nació, un es lo vehí del poble. Per lo tant en lo tecnicisme polítich hem de acceptar per forsa, perque no seria possible entendrers d'altre modo, la paraula *patria* com sinónim de *nació*.

Pero aquesta doctrina de reconeixer únicament com á lleys de la nació las de caràcter general que informa'l particularisme ó regionalisme, es sospitosa de atentatoria á l'unitat de la patria. Tal sospita es infundada, y'l temor que ella inspira se sol exagerar sovint. Generalment una y altre no tenen més motiu que la tendència que al acreixentament de facultats té sempre'l poder públich y la natural desconfiansa que á la disciplina social inspira tot lo que se surt de la obediencia cega y resignada. Las manifestacions del esperit regionalista, per vivas que siguin, no deuen considerarse actes atentatoris á l'unitat de la patria. Si d'eixa vivesa y aixardor resulta avegadas que's passa la ratlla ahont acaba'l dret del regionalista y comensa'l del espanyol ó patriota, tinguís present que'ls pobles estan avuy en plena época constituyent, que aixís com totas las contradiccions de la voluntat se resolen en síntesis armónicas en la rahó, los apassionaments, la lluyta y fins las rebeldías en determinats cassos, son en lo règimen interior de las nacions, ley de vida. La vida, tant en lo individual com en lo colectiu, es equilibri movable. La patria, com tot, está subjecte á aquesta ley biológica: la patria no pot ésser immutable en lo que no es íntim y essencial. A la manera que'ls cossos mudan continuament la materia de que's forman per causa del moviment molecular y, no obstant, segueixen virtualment essent los mateixos, los organismes de la patria se gastan y's trasforman, y aquesta queda substancialment invariable.

À més convé fixar l'atenció en lo caràcter dels excessos de que parlém. Ells, casi sempre, sols signifiquen forsa y vitalitat, convenciment de lo que 's pot y 's val, iniciatives providencials que naixen espontànies y que, després de depuradas en lo combat y en la contradicció, acaban per imposarse al restant de la colectivitat y per la colectivitat, als Guberns. Inspiració del interés regional, fill d'aquells apasionaments qu' alguns temen y censuran, fou lo moviment económic-proteccionista que esclatà en Catalunya l'any 1882: sola y desvalguda quedà la protesta contra l'opinió, casi unànime, del restant d'Espanya; y, després d'haber estat per lo seu caràcter particularista condemnada y fins per facciosa y rebelde tinguda, ha acabat gracias á sa pròpia virtut, á la forsa de la rahó, de la llògica y de las circumstàncies, per imposarse á tot Espanya, sisquera sigui baix l'aspecte del oportunisme económic que, fins los més radicals de l'escola lliure-cambista, proclaman.

Repetimho: lo regionalisme no obstruïx l'àmbit en que naturalment han de mórers los poders centrals; no mina 'ls fonaments de la nació, ni es un perill per l'unitat de la patria; avans es tot lo contrari á aixó: reforsa aquesta unitat y la garantisa. La garantisa, molt especialment contra 'ls efectes perturbadors de las revolucions injustificadas, contra 'ls cops de forsa per apoderarse del poder suprém de la Nació, y la garantisa més encara, contra l'invasió estrangera. Figurémnos una nació qual organisme regional está atrofiat per la quietut que, sistemàticament, se li imposa: unas provincias que han perdut la costum de vigilar los seus interessos, que careixen de aquell punt d'honor que 'l sentiment de la propia dignitat inspira, y que vinhen en aquella minoritat que 'ls fervents encomiadors del principi unitari demanan. ¿Qui negará que tals provincias han d'ésser forso-sament materia inerte, ánimas fredas quan se tracti d'aquellas iniciatives, d'aquellas audacias y resistencias que devegadas salvan á las nacions? Si tot ho esperan del poder central y aquest es poch expert ó es desgraciat en lo consell y en l'acció, l'efecte de la passivitat de las provincias será desastrós pera la patria. En l'any 1808, sols l'esperit regionalista, viu allavors encara en bona part del territori espanyol, va fer lo miracle de l'independencia: sols ell lliurà d'una gran vergonya á Espanya. Y quan ab alguna atenció s'estudia l'historia del alsament de las nostras colonias del continent americá, se veu que lo que més influi en aquell desastre, es que 'ls virreys, gobernadors y Audiencias, no varen saber ó voler, en las primeras espurnas del incendi, dirigir y posarse al devant del moviment regionalista que

la notícia de la desastrosa caiguda de la mare-pàtria allí va fer esclatar.

Pero si 'ls apassionaments del regionalisme no han de fer por al poder central, tampoch los escrúpols, la prevenció y l' alarma de aquest, deuen indignar sempre al regionalisme. Tal procedir de part del centre es, en cert modo, excusable. Tota personalitat moral ó jurídica que s' alsi per demunt del nivell ordinari, dona lloch ó motiu á que 's temi que abusi de la seva superioritat en benefici propi y agé perjudici. Una regió que 's mostri intel·ligent, rica y ben governada, es casi sempre sospitosa de poch sumisa al poder central. Pero la prudencia ensenya, regularment, als governs á no abandonar-se del tot á eixas desconfiansas; porque si tractantse d' individuó á individuó, lo convenciment de la superioritat conduheix sovint á l' enveja y á tota classe de malavolensas, en las colectivitats porta á las més grans injusticias. Bona es la vigilancia en lo poder central, pero no deu extremarse.

Lo regionalisme ó particularisme, no es, donchs, en cap de las manifestacions naturalment contrari á la nacionalitat. No ho es ahont la nacionalitat estigui arrelada, y, menos que 'n lloch, ho es en Espanya, perquè la nostre Nació, encara que composta de parts heterogéneas, no es producte artificial de l' arbitrarietat ni de la conquesta, ni de imposicions sistemáticas; si no de felissas conjuncions de fets històrics y de circumstancies etnogràficas, que creant interessos, lligantlos y barrejantlos, ha fet de l' unitat territorial y política condició de vida y d' avansament pera tots los pobles de la península ibérica.

Ni en los temps més crítichs de la nostra historia, quan motius més poderosos hi ha hagut pera extremar l' absorció de las parts perlo tot, se ha fet tal en Espanya. L' interès de la monarquia patrimonial y la conservació de l' unitat religiosa, feren, en los segles xvi y xvii, indispensable robustir al poder central; pero no 's conseguí juntar los antichs Estats, si no amalgamarlos en una especie d' Imperi. Recordis qu' aixís Cárles I com los seus successors de la dinastia austriaca, al combàtrer y véncer los alsaments y rebeldias de caràcter més ó menos separatista que hi hagué en Valencia, Aragó y Catalunya, conservaren, en lo principal, los furs d' aquestas regions. Necessari fou l' atveniment d' una dinastia completament extrangera en Espanya, porque desde 'l centre se dictassen lleys contrarias obertament á la manera d' érsen dels antichs regnes, y 'l representant del Rey en la persona del corregidor perpétuo, trepitjés la tradicional independència del Municipi.

Ni aquell interès superior abona ja l' absorció de que parlo. Si un temps la monarquia y l' Iglesia, varen ésser motiu poderós y acceptable pera iniciar lo moviment d' exagerada concentració de la vida del país, avuy aquestas institucions, mereixent com mereixen tots los respectes, no son ja factors de gran potencia en la política. Los pobles se mouhen més per interessos que per ideas, y 'ls interessos avuy dominants en Espanya, los econòmichs, lluytan per viure y dessenrotllarse, á camp ras y fora de las apreturas propias de la centralisació no ja sols administrativa si no política. Si 's volgués sacrificar aquests interessos á un preconcebut propòsit basat en lo dogmatisme d' escola ó en la conveniencia de partit; si un mal entés orgull de dominació fes tossuda resistencia, perturbacions funestas per la pau de la patria serian inevitables. No es de témer que tal ocorri porque 'ls governs dels nostres temps no poden sustráurers sistemàticament á l' influencia de l' opinió pública, y si l' instint del suicida no existeix en l' individuo ménos encara 's concibeix en un poble.

Convé, donchs, no confóndrer l' unitat de la patria, ab la uniformitat política y administrativa. La primera es natural y perdurable: la segona artificial y subjecte á molts contingencias.

J. GUELL y MERCADER.

(Seguirá.)

LO REGIONALISME EN LA NACIÓ

(Acabament.)

EPÍLOCH

Comerètem ara breument. Lo regionalisme, considerat com a representació de grans interessos socials, es un problema plantejat en casi todas las naciones d'Europa, y un factor important que han de tindre molt en compte los governs. L'estadista que atentament en los termes d'aquest problema no 's fixa, que no veu lo seu caràcter transcendental, viu fora de la realitat.—Al apreciar lo concepte del regionalisme, lo fondo essencial del mateix y 'l caràcter que ha de revestir dintre de la unitat de la patria, havém estudiat lo general y lo particular en los elements constitutius de la societat y del seu orga, l'Estat: havemos fixat en las limitacions que, naturalment, tenen aquells dos elements: havém vist que 'l regionalisme, considerat baix l'aspecte polítich ha de decantar-se als métodos senzills y pràctichs, ha de sométrers a un oportunisme flexible y patriòtich, y ha de fugir de las vaguetats generalisadoras com també del exclusivisme sistemàtich, ja que lo individual, lo particular y lo vari, dintre de la veritable unitat nacional y de las prerrogativas del Estat, pot tenir legal manifestació en todas las formas de govern que garantisin las llibertats anomenadas necessàries y qu' avuy son ja lo fonament de todas las Constitucions escrites.

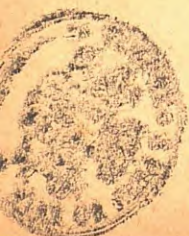
Havém fet constar que 'l particularisme es una creació naturalíssima, espontànea y que en las naciones ahont ella no existeix no

trigarà en apareixer perquè es una forma essencial de la llibertat; com la unitat del poder, en lo que es propi del Estat, no desapareixerà may perquè es condició indispensable de l' autoritat. Hem dit també que la unitat de la patria, no es més que la resultant de l' armonia entre tots los ideals é interessos nascuts de l' especial manera d' ésser dels pobles que constitueixen la nació; ideals é interessos consagrats per la tradició y per l' afecte á la terra que 'ns ha vist naixer. Fora d' aquest concepte pot existir la unitat, pero sols la forsa pot imposar-la y mantindrerla.

Lo regionalisme es individualista y lliberal y es oposat [lo mateix á la dictadura d' un home sol, com á la d' alguns ó molts, y en determinadas eventualitats que, á unas més qu' altres amenassen avuy á todas las nacions, pot ésser la roca hont s' estrelli la onada invasora de la anarquia y de la disolució social.

Considerat ab relació á la unitat de la patria espanyola, no hi ha temor nacional de que 'l regionalisme atenti á aquesta unitat, á no desvirtuarlo atribuhintli ó donantli una significació que fins ara no té. No hi ha entre nosaltres un sol partit polítich, desde 'l més autoritari al més expansiu y lliberal, que no escrigui en la seva bandera las paraulas: «descentralisació administrativa» y alguns d' ells, y no per cert dels avansats, fins parlan de autonomia política sisquera sia concretantla uns als antichs furs de las provincias bascas, Navarra y Catalunya y altrés á un Parlament pera Cuba. Y com la descentralisació administrativa ó no vol dir res ó significa l' explicit reconeixement d' una part essencial del regionalisme, tal unanimitat de parers en punt tant important, proba y posa fora de dubte que existeix la convicció íntima de que 'l regionalisme no es un perill per la unitat de la patria,

No ho es perquè de serho no hi hauria partit polítich, dels que defensan, per demunt de tot, aquesta unitat que, ni sisquera indirectament, fos regionalista. No ho es, perquè de serho no foren possibles las manifestacions que d' aquesta idea, en la esfera literaria, en l' artística y en la administrativa y económica-política. veyem en casi tota Espanya. No ho es, perquè aspiració molt marcada en los iniciadors del modern regionalisme, es unir lo passat ab lo present y 'l pervindre y lo passat, en todas las regions desde 'l Pirineu á Cadiz está lligat á la gran patria espanyola. No ho es, perquè en cap dels trastorns polítichs que hem tingut en lo present sigle, ni provincia, ni comarca, ni ciutat alguna ha probat may d' una manera seria y persistent separarse de la Nació: y no ho es, en fi, perquè 'l regiona-

lisme es la patria, es la Nació en si mateixa, perquè jamay, ni en los emps en que més sòlida y assegurada s' ha considerat la unitat del territori espanyol, ni quan ha sigut major lo prestigi del poder central, ha deixat de manifestarse y ab garantías legals, lo regionalisme: que ell es font de vida pera totes las activitats socials, nervi de tota resolució heròica y lo únich estable y permanent en los trasbals á que la negra sort sembla haver condemnat á l' hermosa Iberia.

Tal es lo concepte del regionalisme en la Nació moderna: concepte reduhit al reconeixement de las lleys naturals é indispensables del orde social: de las institucions reguladoras del dret positiu, expressió genuina del caràcter de cada poble: de las costums, de las tradicions y del llenguatge: del sentiment individualista propi dels sers colectius que tenen historia y personalitat: concepte relatiu al reconeixement de la autonomia civil compatible ab tota organisació política y administrativa que no li sia contraria: al del dret de defensar los interessos peculiars qual importancia y rahó de justicia poden no ser compresos per lo restant de la Nació ó per l' orga d aquesta, l' Estat: al reconeixement, en fi, de la entitat etnogràfica é històrica en lo que no afecti als interessos lilegítims de las altres regions ó entitats que constitueixen la totalitat de la nació.

Si han existit y existeixen manifestacions del regionalisme que van més enllá d' aquest terme; si en nostra Catalunya, per exemple l' esprit actiu y batallador, cedint á las vehemencias de la etat juvenil —en los poetes especialment— al caràcter altiu é independent propi de la rassa, qui sab si responen á provocacions insensatas, ha anat y va encara més lluny, y formula desitjos encaminats á rompre la unitat del territori nacional, aquest no es lo regionalisme en l' acepció verdadera de la paraula: lo seu nom es separatisme, y 'l separatisme pertany á un ordre d' idees y aspiracions que res té que veurer ab lo que en aquesta disertació 'ns ocupa. S' abuseja del vocable regionalisme donantli una significació diferent y sovint contraria, com s' abuseja de la paraula llibertat, confonentla ab la llicencia; de la autoritat trasformanla en despotisme y de la ley, en capritxo y arbitrariedad del governant.

Qualsevulla que sian los extravios dels regionalistas, la unitat de la patria espanyola no perilla. Té aquesta unitat en lo cor y en la voluntat del poble arrels més fondas de lo que alguns creuen, y té á més un abolengo més antich que el que s' origina del pur formalisme de las organisacions polítiques y administrativas que han tingut y tenen las regions que aquesta unitat constitueixen. No será despro-

pósit afirmar que la unitat de la patria ibérica existeix desde 'l comensament de la nostra historia. Grechs y fenicis, romans, gots y alarbs, quants en tot ó en part, per curt ó llarch temps han conseguit vèncer l'altivés dels aborigens de la península, y han barrejat ab la d'ells sa sang, poden haber realisat todas las divisions y separacions que 'ls accidents del terreno, lo curs dels rius, los usos, costums, la llengua y l'interés polítich, hagin fet necessaris: per demunt de todas las fitas de frontera posadas per los conquistadors, ó per los conquistats al recobrar l'independencia, lo mateix en la Etat antiga com en la Mitjana, ha aparegut la entitat moral IBERIA, ha sobresortit ESPANYA: Espanya com á concepte de significació especial y ab marcada tendencia á constituhir una nacionalitat, una patria en lo sentit que modernament te aquesta paraula.

Tots los daltabaixos, todas las trasformacions socials y politicas de verdadera transcendencia en l' historia de las regions de la península ibérica, presentan—com per voluntat providencial— aquest caràcter. A una, com vulgarment se diu, acceptá Espanya la civilisació romana: á una, va enmotllarse á las institucions descentralisadoras é individualistas portadas per los invassors que del Nort devallaren: á una's doná, quan l'irrupció dels alarbs; y, si no va empèndrer tota ella y á un mateix temps la tasca de la restauració ó de la reconquesta, conservá per arreu lo dalé de ferho, com ho proba la continua existencia dels *mozarabes* en las regions dominadas durant set sigles per los fills del Profeta. Arrencant de la fundació dels regnes cristians després de la batalla de Covadonga, la tendencia á la unitat política, encara que conservant cada regió las sevas lleys, llengua y costums, es general y constant. Si l'unitat no's fa, si en alguns periodos de la nostra historia, aumenta la divissió en petits Estats, es més per causa dels errors y capritxos dels reys, que per la voluntat dels pobles. Los pobles, —com succehí en Aragó després de la mort d' Alfons lo *Batallador* que repartí de estrambòtica manera 'ls seus regnes — no complian lo testament si 'l testament habia de produhir la creació de nous petits Estats. Be pot sospitarse que Ferrán lo *Católich*, morta sa esposa donya Isabel, pensá en separar novament la corona d' Aragó de la de Castella, y pot ésser ho habria intentat si hagués tingut successió de la segona muller Catarina de Fox; pero es indubtable que 'l sentiment de la unitat nacional, ja llavors molt viu, no ho hauria consentit. Per demunt de tota classe de turbulencias politicas é interessos excludius de reys y governs, en tot lo curs de la nostra historia se veu surar sempre l'idea d' enaltir á Espanya y afirmar la seva existencia.—

Per Espanya y no per Castilla anaren aragonesos y catalans á lluytar y vèncer en las Navas de Tolosa; per Espanya feren aquella atrevida algarada á Murcia y á la devesa de Granada; per Espanya ajudaren als castellans á la conquesta de Sevilla y á la de Almeria; y sempre en los grans perills, en las invasions de gent estranya, si de cop s'han separat las regions pera mellor defensarse del enemich comú, com veyém en los primers temps de la reconquesta contra 'ls alarbs y en la guerra de l' independència, contra 'ls francesos, prompte buscan ellas mateixas un centre, un poder que representi tota la nació, la unitat de la gran patria. Y en los temps d' ara, en las queixas, en las protestas y en las rebeldias de las regions contra 'ls governs que pertorban l' armonia entre 'l tot y las parts, aquestas regions recordan sempre que son espanyolas, que la seva sort està lligada á la de la nació en general; que ab ella en tot cas han de caurer y ab ella alsarse, y tals consideracions fan amainar los impetus més belicosas.

CATALUNYA REGIONALISTA

Per lo que 's refereix á Catalunya, contra la qual més s' extrema la desconfiansa y prevenció respecte als fins del regionalisme, porque aquest, baix tots aspectes aquí més se significa, no deu inspirar cuidido. Catalunya tant motejada de rebelde y separatista, ha estat sempre y es avuy la més genuinament espanyola de todas las regions que constitueixen lo territori nacional. Catalunya per alguns calificada de exclusivista y d' aficionada al aïslament, es lo més generós y expansiu dels pobles. La vida en todas las naturals manifestacions, té en Catalunya doble caràcter: si per l' aspre y accidentat, es lo nostre territori, propi pera sostenir aquella fera independència que aïsla als pobles, en cambi tenim llarga extensió de costas marítimes, lo mar es essencialment comunicatiu, y per ell hem rebut sempre l' influencia innovadora, y per ell hem expandit l' alé del nostre geni per tot lo mon. Es Catalunya la més espanyola de las regions celtiberas, porque cap com ella ha vist posar á dura proba 'l seu espanyolisme. Sent sempre la primera, ha estat tractada com la última, y, durant sigles, com á país conquistat. Per causa sens dupte de l' oposició de caràcter é interessos entre Castella y Catalunya, pot dirse que fins fa poch temps no hem gosat dels beneficis de la unitat nacional, y en cambi

hem sofert totes las cargas. Lo règimen militar ha sigut durant molts anys aplicat aquí pera la conservació del orde públich. Lo recort de las arbitrietats despóticas dels Virreys y Capitans generals, no s' esborrarà facilment de la nostra accidentada historia. Y encara aixís Catalunya per amor á Espanya, s' ha somés á la lley del vencedor, fentho fins á un punt que desdiu del seu ingénit caràcter. Foren necessarias las reiteradas provocacions, los ofensius desprecis dels ineptes ministres de Felip IV, l' ingratitude ab que aquest rey va correspondrer als costosíssims sacrificis que Catalunya feu pera mantindre com á provincia espanyola 'l Rosselló, pera que en la revolució de 1640 esclatés l' ira dels catalans temps ha comprimida; y esclatés, no contra Espanya si no contra 'l seu obcecat Rey y 'l ministre odiosíssim. Y, si ab no menos valentia, lluytá sola contra tota Espanya en los primers anys del sigle XVIII, va ésser la noble protesta del vensut no resignat, per la dignitat aconsellada, y va ésser també creyent defensar la llegítimitat en una qüestió dinástica y més que tot perque, ab lo seu instint polítich, preveya que 'l net del que orgullosament deya: «l' Estat so jo», no havia de mostrar-se escrupulós en destruhir las pocas llibertats de qu' encara gosava Espanya.

S' ofen á Catalunya quan se diu que ella ha procurat sempre sustraure als debers que, la naturalesa, vers á la patria comuna li imposa. No hi ha en la Historia d' Espanya una página gloriosa, una sola en la que no brilli 'l nom de Catalunya ó lo d' algú dels catalans ilustres. May deu olvidarse. Los nostres passats no 's contentaren en recuperar dels moros lo territori, ni 's debilitaren en discordias civils, si no que la pericia y 'l valor dels comptes-reys, l' esforç dels fers almugàvers donaren á Espanya las Balears, lo Rosselló, la Cerdenya, Sicilia y Nàpols y mancé poch pera donarli també Atenas y Constantinopla. Lo tresorer de la monarquia catalana-aragonesa proporcioná 'l diner necessari pera pagar l' expedició que descubrí l' América: catalans eran no pochs dels soldats que ab Colon s'embarcaren y catalá Margarit, lo gefe dels mateixos: catalans y aragonesos los caputxins que posaren los fonaments de la civilisació cristiana en lo Continent americá: catalanas algunas de las galeras que triunfaren en Lepanto: catalans los que en los turons del Bruch y en lo Muradal de Girona immortalisaren la patria: cuarenta foren los batallons que Catalunya oposá á l' host de Napoleon, catalana la cohort esforsada que tan alt deixá lo nom espanyol en Africa, y catalá l' héroe llegendari d' aquella campanya. Y, quan derrerament fou necessari que Espanya dessangrada y empobrida fés un esforç supréu per acabar la

guerra civil de Cuba, Catalunya, després d' haver donat los contingents en homes y diners que la lley disposa, envià a morir en las febrosas aubaredas del tròpich, a dos mil dels seus fills, y naviers, banquers y comerciants catalans aprontaren los barcos per lo transport dels soldats y gran part del or que fou indispensable per acabar aquella horrible lluyta.

Y, si de las glorias de la conquista y de la guerra, passem á las del treball y de la pau; com s' aixampla l' horisó y com s' abrillanta! Aquí es major encara lo aportat per Catalunya al patrimoni comú. La nostra marina, regna durant sigles del Mediterrani: lo nostre Códich maritim copiat per totas las nacions civilisadas; las nostres Corts, los nostres procers y tribuns; las nostres lleys civils y Constitucions basadas en la llibertat individual: los nostres Municipis, los nostres gremis, lo comerç, las arts, los oficis, l' imprenta introduhida á Espanya per Barcelona; la nostra propietat territorial en plé feudalisme, per lo contracte enfiteútich redimida, tot constitueix un monument de gloria per Espanya.

Y en las arts lliberals? Catalunya ab sos trovadors y poetas, fou la primera regió d' Espanya qu' endolsi lo carácter ronech dels pobles d' origen celtiberi en la Etat mitjana, y més contribuí a dissipar las boyras que entenebravan llavors als enteniments. Barcelona va ésser lo centre de la cultura d' Espanya—de l' Espanya cristiana per lo menos—en los sigles XII, XIII y XIV. No hi ha prínceps de quants figuraven en aquell temps que escriguin *Crónicas* com las de 'n Jaume I y Pere lo Ceremoniós: no hi ha historiadors com Desclot y Muntaner y Puigpardines: ni sabis enciclopedistas, ni filosòfs, ni físichs, com Eximenis, Ramon Lull y Arnau de Vilanova; ni novelistas que aventaljin á Martorell; ni lliterats preceptistas y poetas com Ausias March, Vidal de Besalú, Boscán, Ermengaut y tants altres. Y en los sigles á aquells posteriors, y en los temps moderns es tant nombrós l' estol de lliterats, jurisconsults, historiadors y artistes en tots los gèneros que enalteixen Catalunya y honran á Espanya, que llarga tasca impropia d' aquest treball, seria recordar als principals sisquera.

En la esfera dels avensos materials no hi ha que parlar de Catalunya. Ella en tots los temps y singularment en los actuals, ha marxat y marxa al devant del moviment general d' Espanya. Per ella, per Catalunya, principalment es Espanya, baix lo punt de vista industrial. una nació europea. Ara mateix, ab motiu de la Exposició universal de Barcelona, Catalunya es lo pregoner de la grandesa d' Espanya per tot lo mon civilisat.

Regió que de tal modo ha identificat sempre sa vida ab la vida total de la nació: poble qu' aixís enalteix á la seva rassa y que en lo essencial té ab los seus afins tanta y tan estreta comunió d' idees é interessos, no deu ser sospitós d' abrigar propòsits separatistas, ni es lícit dir que en las sevas tendencias particularistas, que en la dignificació que de la seva personalitat procura mostrar en tots los seus actes, s' hi anihin intents contraris á la unitat de la patria espanyola. Catalunya com tots los pobles que no s' enderrereixen en lo camí de la civilisació, es regionalista, com ho es Austria, com ho es Alemania y com ho son Bèlgica é Inglaterra. Sentiment y aspiració ingenits, recort grat de millors dias, no farà de ells un arma de combat contra la unitat nacional: seguirá, si; dintre de las lleys descentralisadoras demanantne altres que ho siguin mes, y treballará per ajudar á la evolució natural de las idees que portan á la autonomia y á la llibertat contra de l' absorció y contra una igualtat tiránica y absurda. Pero aixó ho farà, tenint sempre fixa la mirada en los grans interessos socials, en las tradicions gloriosas, en la pau, en la dignitat é integritat de la gran patria espanyola.

Y, si 'l fat advers fés que tornessin per Espanya los temps calamitosos dels governs dels Lermas y Olivares, y—lo que no permetí 'l cel, lo que jo no espero ni disijjo—deixantse portar una vegada més del seu geni, cedint á l'ira de la dignitat ofesa, de nou alsás Catalunya l' oriflama separatista, y, desesperada, tingués la trista sort de triunfar dels seus heróichs germans, y per la victoria s' enrobustís del actual decaïment moral que á tots nos avassalla, no seria no per viurer definitivament apartada de la llar de la gran familia espanyola; no seria per desmembrar lo territori nacional y alsar barrera d' odis entre Catalunya y 'l restant d' Espanya, menos seria encara per amanyegarse ab l' extranger: cauria en l' erro de la separació, pero cauria pantejant neguitosa ab lo ferm propòsit d' alsarse y esmenar la falta comesa, y s' alsaria, valenta, engallardida, transfigurada. extenent amorosa á las demés regions sos brassos, convidantlas á refer la nació, oferint á las provincias, sas germanas, elements de progrés y de riquesa; y, resolta é incontrastable, empendria la conquesta moral dels pobles de la península ibérica, infundint en ells l' esperit d' ordre, de previsió, d' estalvi, de treball y de cultura.

J. GUELL Y MERCADER.

BARQUEJANT

Premiada ab la Flor Natural en lo primer certamen literari de Sant Feliu de Guíxols

¿Veus? Gronxa 'l bot del mar l' ona adormida,
y la brisa marina, engelosida,
esbulla de ton cap las trenas d' or;
boguém despay, la vida de ma vida;
boguém despay, la vida de mon cor,

Colpejada pels réms l' ona escumosa
que gelosa se mor, perquè ets hermosa,
nos esquitxa sas perlas á bossins;
y del gargal la ratxa carinyosa
empeny nostra barqueta mar endins.

¡Ja 'l sol s' es post! Lo dia bell espira,
mentre 'l crepúscul vespertí delira
per estendrer arreu son palit vel,
y, lluny del lluny, en l' horisó s' ovira
confondrers ab la mar lo blau del cel.

¡Aquí tot es inmens! L' aigua del mar;
tos ulls de foch, que abrusan al mirar;
los astres voltejant pel firmament;
la melangiosa llum crepuscular
y d' aquets llavis teus lo dols accent.

Tot es hermós aquí, nena estimada;
los sùtils plechs del aura enjogassada
del llibre del amor semblan los fulls;
la mar se creu qu' ets tú d' amor la fada,
y lo meu cor se mira en los teus ulls.

Mentres besa ton rostre 'l fresch oratje
y copia l' aigua en son clar fons ta imatge,
jurém que sempre més nos hem d' amar:
selli pur bés lo nostre prometatge,
aquí, sota del cel y sobre 'l mar.

¡Qu' hermosa qu' ets! Ma ánima ab dolcesa
fuig cap á tú, per ton encís sotmesa,
com vola al cel entre espirals lo fum;
la blanca lluna, en lo zenit sospesa,
te fa un mantell de platejada llum.

¡Qu' hermosa qu' ets! Deesa d' hermosura,
prenda del cor! Per tú tant sols murmura
triat's mots de amor lo líquit element;
per tú l'ensa la flor essencia pura
y s' omple d' astres mil lo firmament.

¡Qu' hermosa qu' ets! Deixa que aquí murmuri
ton nom sempre estimat: deixa que 't juri
un altre cop y cent, etern amor.
Si may toca tos llavis lo perjuri,
á tos peus me veurás glassat y mort.

¡Qu' hermosa qu' ets! A ton entorn, ma aymia,
arrulla suau morint de gelosía
la brisa que ab las flors sempre 't confón;

s' enlayra cap al cel ma fantasia
y 's converteix en paradís lo mon.

.
¿Veus? Gronxa 'l bot, del mar l' ona adormida,
y la brisa marina, engelosida,
esbulla de ton cap las trenas d' or;
boguém despay, la vida de ma vida;
boguém despay, la vida de mon cor.

FRANCESCH MARULL.

Á LA MORT DEL MALHAURAT JOVE

EN PIELAY M.^A PASTELL Y NEGRE

De l' arbre de la vida, una ventada
trencá una branca ahir,
una branca tan tendre y tant gemada,
¡qué trist es lo morir!

Trist es morir quan del amor en brassos
se resta endormiscat,
trist es morir y rompre 'ls dolsas llassos
que 'ls pares han lligat.

¡Pobres pares! que lluny es l' alegría,
que llarch lo desconsol,
ja may més sentirán com algun dia
la veu del rossinyol.

¡Pobres pares! que trista que es la vida
quan manca 'l fill del cor;
la sanch que brollará d' eixa ferida
será un riu de dolor.

Plorau, plorau, germanas dissortadas
la mort d' un bon germá,
plorau, que 'l claveller de flors gemadas
may mes refflorirá.

Plorau, amichs fidels de sa infantesa,
ploraulo de bon grat,
que 'l dol, l' anyorament y la tristesa
avuy las mans s' han dat.

Lo poeta també plora y sospira
ab amargor de fel,
mentres diuhen las cordas de sa lira
¡que Deu lo tinga al cell

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

À CLAVÉ

Coristas; fora *Planys*;—de *Goig* es nostra festa;
y en mitj de son esclat,—desterrém, oh companys;
lo just dol que portém—y en nostra pensa resta,
desde 'l jorn malhaurat,—de are fa ja quinz' anys.

Oh mestre, benvolgut—contempla á tos coristas;
que tan vas estimar;—mira 'ls á ton entorn;
son centenars d' obrers,—que tú feres artistes;
que per *rendirt tribut*—s' agrupen en est jorn.

Canteu, *Ninas del Ter*,—al só de la *dolsayna*,
alegri nostres cors;—avuy *De bon mati*;
feu que fins *Cap al tart*,—ressoni lo *Tintayna*!;
que entona lo jovent—mentres và sent lo vi,

Teixiu, *Ninas*, teixiu;—*matísada guirnalda*;
de nostre artístich *Maig*—ne sou las millors *Flors*;
bel del *blanch cabridet*,—creuat en vostra falda,
fa armónich del arbrat,—los verginals remors.

¡*Pescadors*!; gent del *juny*,—rems y volants deixeune;
tú, *Maquinista* ardent;—para també tos malls;
cassadors, font y bosch—y cassa abandoneune;
que la *passada fan*—*forsuts xiquets de Valls*.

Oh, *Núvia* del *Freser*,—vina á oferir ta *Toya*,
 á un dels valents *Nets*,—de nostres guerrers braus;
 que *La queixa d' amor*—son pensament enjoya;
 y ab tú farà brasset—*La nina del ulls blaus*

Fadrinas del Vallés—Bellas *Llobregatanas*;
 pera 'l geni immortal—la corona teixiu;
 seguint la pàtria llar—vindrán vostras germanas,
 y l' acort d' aquest jorn—será mes expressiu.

Donzelleta gentil—que en mitj ta jovenesa,
 sospirant per l' aymat—te mors d' *Anyorament*,
 somriu; per un moment—deixa ta greu tristesa;
 avuy que de Clavé—se 'n alsa 'l Monument.

Es qui per tot feu cants;—ab *Musa* en res estranya;
 fou tan bon espanyol—com catalá preclar.
 En son llegat hi ha—entre altres, *¡Gloria á España!*
Contrabandistas fermes—y *El Chinito* y *¡Al mar!*

Progrés, virtut y amor—cantá com timbres nobles;
 enarbolém ab goig—avuy los estandarts;
 ab l' himne *Gratitut*—fem un sol chor cent pobles;
 y l' eco porti pau—per camps, tallers y llars

Coristas, fora *Planys*;—de *Goig* es nostra festa;
 y en mitj de son esclat—desterrém, oh companys;
 lo just dol que portem—y en nostra pensa resta,
 desde 'l jorn malhaurat,—que fa ja are quinz' anys.

JAUME CASAS PALLEROL.

¡QUE VOL LO COR!

Traducció

Perqué ama nostre cor sempre 'l misteri,
y mes enllà dels mons desconeguts,
mes amunt l' encontrada d' hont no 's torna,
somia en lo planeta conmogüt!

Es lo torment esta ansia y es la ditxa,
d' est cor que no 's coneix y ab mes dalit
avant sempre, dihent va cada dia...
¡Que 't falta pobre cor! ¡Ah! ¡l' infinit!

E. T.

